

Turban

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector central del terme municipal. Vall d'Hortons o dels Gitanos. Antic terme del castell de Castelladral. Parròquia de Sant Miquel de Castelladral.
Emplaçament	Al sud de Palà de la variant en surt una pista en direcció a cal Tiet (nord). A cal Tiet prendre camí cap al nord i després oest uns 250 m.
Alçada:	442

Coordenades:

Latitud:	41.88826
Longitud:	1.75061
UTM Est (X):	396347
UTM Nord (Y):	4638125

Classificació

Número de fitxa	08141 - 277
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 108.EA. Nivell 3. Parcial. Nivell 4. Ambiental Pla Especial Urbanístic del Catàleg de Masies i Cases rurals en Sòl no urbanitzable de Navàs, aprovat el 2012, amb el núm. 16.
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada

Titular: 08140A011000130000IE

Fitxes associades:

[Tombes de Turban](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la dv., 14/05/2021 - 15:44

fitxa:

Descripció

Casa de pagès o masia de petites dimensions, emplaçada en un petit replà rocallós a la part central de la Vall d'Hortons. Consta d'un cos residencial de planta rectangular (amb planta baixa i dos pisos) més una pallissa i un altre petit cobert independent situats uns metres a llevant, vora una era formada per la codina natural.

Malgrat que la casa s'ha bastit en diferents fases ha conservat de manera coherent la seva tipologia tradicional. La part més antiga és la que es troba a l'angle nord, perfectament assentada damunt la roca. Té un parament de millor qualitat, fet amb carreus més o menys disposats en filades tot formant una construcció molt compacta. Al segle XVIII (1745) la casa s'eixamplà cap a ponent, i ja al segle XIX s'allargà cap al sud-oest, possiblement en dues fases. En aquesta part el terreny fa pendent i la casa va guanyar una planta semisoterrània, de manera que aquesta façana, de més alçada, passà a ser la principal. Presenta una composició no del tot regular, amb obertures de diferent tipologia: algunes emmarcades amb maó, d'altres amb pedra carejada i d'altres amb llinda de fusta. A la façana de llevant s'hi han adossat coberts de diferents èpoques.

També és interessant al sector de llevant l'era sobre roca natural, amb alguns encaixos, i els dos coberts aïllats. Especialment la pallissa, d'una tipologia molt característica, amb dues plantes, la superior descoberta per la cara davantera i sostinguda mitjançant un pilar central.

Observacions:

Inscripció a la llinda de la porta posterior: 1745

Inscripció a la llinda d'una finestra de la façana posterior. 1818

Història

En el mas es conserva una llinda de l'any 1745, però ja hem dit que el nucli originari de la casa és anterior, i no es pot descartar que tingui un origen medieval. Cal dir que, uns 140 m al nord-est, es troba un conjunt de dues tombes excavades a la roca d'època alt-medieval. Ja al segle XVIII la casa es va ampliar, i també al segle XIX, quan devia adoptar la fesomia actual. En el nomenclàtor de masies de la província de Barcelona dels anys 1861-1862 apareix anomenada com "El Turban". Hi consta que és una "masia (casa de labor)", que estava situada a 3 km del nucli de l'ajuntament de Castelladral. Tenia un edifici habitat constantment de dos pisos.

Des de fa molts anys els propietaris de Turban són una família que abans tenia el cognom Ballarà i, més endavant, Suades. Hi van viure fins a finals de la dècada de 1970.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1990). “Castelladral en el temps”, *El Morralet*, Navàs, p. 13.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 108.EA

OBRADORS, J (1991). “Trajecte de les cases de Castelladral, habitades el 1904 i utilització correcte dels seus noms.” *El Morralet*, núm. 1, Navàs, p. 19.

PIÑERO, J. (1995). *Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs*. Ajuntament de Navàs. Fitxa RU. 19.

